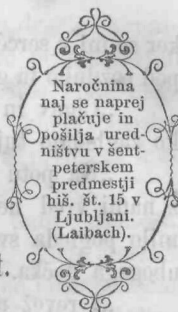

Izhaja 1. dné
v mesecu in
velja za vse
leto 2 gl. 40 k.
za pol leta
1 gl. 20 kr.
Po pošti: za
vse leto 2 gl.
60 kr., za pol
leta 1 gl. 30 kr.

VERTEC.

Naročnina
naj se naprej
plačuje in
pošilja uređ-
ništvu v šent-
peterskem
predmestji
hiš. št. 15 v
Ljubljani.
(Laibach).

Časopis s podobami za slovensko mladost.

Štev. 6.

V Ljubljani 1. junija 1871.

Leto I.

Miloščina donaša obresti.

(Zgodovinska črtica.)

Leta 1816 je bila zemlja na Kranjskem takó nerodovita, da je drugo leto potem, zavoljo silno slabe letine, grozovita lakota ljudi stiskala, kterej niso mogle tudi največe milostinje, ki so se od vseh strani pošiljale, popolnoma zadostiti. Po več krajih so ljudje travo in otrobe jedli, in mnogo jih je lakote umerlo. — V tem zelo hudem letu živela sta v nekem kraju blizu Kranja na Gorenjskem oče in mati v velikej revščini in nadlogi. Imela sta sineka, ki je hodil že dve leti v šolo, kjer se je prav dobro in pohvalno obnašal. — Nekega dné gre Janezek nekako žalostno in klaverno iz šole. Na cesti doide dečka, ki je jako slabo oblečen ter vso pot zdihuje in joka.

„Kaj ti je, bratec, da se jokaš in tako milo zdihuješ“, nagovori ga Janezek.

„Lačen, oh lačen sem, in že skoraj dva dni nisem prav nič jedel. Kamorkoli pridem in prosim za skorjico kruha, povsod mi pravijo ljudje, da nimajo živeža, pa da tudi vbogajme ne morejo dajati. Lačen, oh zelo sem lačen,“ reče beraček in še huje joka.

„Tudi jaz sem hudo lačen, vsaki dan moram brez zajterka v šolo, in ko iz šole domu pridem ne dobim ničesar za kosilce, kajti moji dobri starši so zelo revni in je ravno takó, kakor tebe in mene huda lakota tare. Vendar pa nisem bil še nikoli tako hudo lačen, kakor sem ravno danes, po vsem životu čutim se slabega,“ reče Janezek in debele solze se mu vsipljejo iz globoko vdrtih oči.

„Oh, jaz ne morem več dalje“, reče beraček ter se naslone na drevo, ki je stalo poleg ceste.

„Bratec, pojdi z mano, do mojih staršev ni več daleč. Dasiravno nimamo ničesar, s čimur bi ti mogli postreči, dobili pa bomo opoldne tako imenovano „rumfortorsko juho,“ ki jo blagi dobrotniki med najubožnejše v naši soseski delé, da bi nas v tem hudem času preživeli. Majhna je sicer skledica, v kterej dobim omenjene juhe, pa to malo, kar dobim, hočem deliti s tabo,

ker se mi v serecé smiliš.“ To rekši prime Janezek onemoglega beraškega dečka pod pazduho in ga pelje s seboj k svojim staršem. — Ne dolgo in bila sta domá.

„Čigav in odkodi je deček, ki pride s teboj,“ vprašajo mati Janezka, ko zagledajo tujega, neznanega dečka.

„Na potu sem ga dobil, zeló je lačen in vzel sem ga sabo, da zajme z nami vred nekoliko juhe, ki jo bomo opoldne dobili,“ reče Janezek ter milo pogleda svojo mater, kakor bi jo hotel prositi, naj se tudi ona usmili ubogega dečka.

„I revež moj, kako boš neki delil juho, ki je že nam tako pičlo odmerjena, da komaj nekoliko poživimo in okrepimo onemoglo truplo,“ rečejo mati.

„To vse vém,“ reče Janezek, „in tudi jaz sem posebno danes neizrekljivo lačen; al vendar hočem deliti majhno skledico juhe, ki jo dobim, s tem le ubogim dečkom, ki se mi v serecé smili. Miloščina reši smerti in ona je, ki nam doseže večno življenje,“ djali so gospod župnik neko nedeljo iz lece.“

Pri teh besedah se materi solzé vderó po bledem obrazu; objamejo svojega ljubega sineka in rekó: „Preljubo moje dete! dobro in usmiljeno serecé imaš, in resnične so besede, ki si je ravno izustil, toda v takej sili in revščini, v kakoršnej smo sedanji čas — —

„Vse eno lahko pomagamo revežem“, povzamejo oče besedo, ki so sedeli v globoke misli zatopljeni na hišnem pragu, „ako to malo, kar imamo, z njimi delimo. Stari Bog še živi, in on bode že pomagal, ako je njegova sveta volja.“

„Njegova sveta volja naj se izide,“ rečejo mati, „jaz si že rada nekoliko žlic juhe pritergam in je prepustim ubogemu, zapuščenemu dečku.“

„In jaz bom delilca rumfortorske juhe prosil, da bo danes nekoliko več juhe dal; usmiljen človek je, gotovo me bode uslišal,“ reče Janezek.

V takih žalostnih okoliščinah je pričakovala lačna družinica zaželjenega časa, o katerem se je navadno omenjena juha delila. — Komaj pride za delitev omenjeni čas, vzamejo mati pisker in gredó z Janezkom po gorko juho, ktera se je petdesetim najpotrebnejšim prebivalcem z velikim kositarskim korcem delila. S povzdignjenima ročicama prosi Janezek delilca, da bi danes nekoliko več juhe dal, ker ima domá ubozega gosta, ki je tudi zeló lačen, pa tudi on sam danes veliko bolj lakoto čuti, nego druge dneve. — Janezkova prošnja se spolni in delilec mesto enkrat zajme dvakrát s korcem in naliže poln pisker juhe. Z velikim veseljem skače Janezek pred svojo materjo na dom in oznani, da sta dobila toliko juhe, da je bodo imeli vsi zadosti. „Le vesel bodi in ne obupaj, kmalu se boš nekoliko okreval,“ reče Janezek ubogemu beraškemu dečku derzé ga za rokó. Kmalu potem pridejo tudi mati, denejo juho v skledo, pogernejo pert čez mizo in razpolože žlice. Janezek odkaže tujemu dečku prostor za mizo in oče naredé križ in molijo tako milo in ginljivo, kakor še nikoli poprej. Posebno prosijo dobrega nebeškega očeta, da bi jim blagoslovil te darí, in da bi kmalu odvezl hudo šibo, s katero je tepe. Po končanej molitvi rečejo oče: „No, zdaj pa le zavžimo darí, ki nam jih je dal oče nebeški in upajmo, da nas tudi v prihodnje

ne bode zapustil.“ — Z veliko slastjo je povžila revna, lačna družinica rumfortorsko juho, ktera se jim je, kakor se je videlo, prav dobro prilegla. Mali beraček se ne more zadostno zahvaliti blagim ljudem, ki so to malo mer-vico, ktero so sami izprosili, ž njim vred delili. Posebno se oklene Janezka, ter se mu prav živo zahvaljuje za njegovo bratovsko skerb in pravo kerščansko ljubezen.

Ali dobra družinica ne pusti beraškega dečka od sebe, temveč zahteva, da naj ostane pri njih, dokler Bog boljih časov ne pošlje. Tudi Janezek obljubi, da bo vsaki dan prosil delilca rumfortorske juhe, da bo juhe nekoliko več dal, dokler bodo štiri glave v hiši. Beraški deček rad uboga in ostane v hiši dobrih, miloserčnih ljudi takó dolgo, da se Bog usmili revnega, slabotnega ljudstva in odvzame ostro šibo, s ktero ga je zarad njegovih pre-greh bičal in k pokornemu življenju nagibal. — Berž drugo leto potem je bila zemlja na Kranjskem tako rodovita, da je bilo vsega v obilnej, polnej meri, in nehala je lakota in revščina med ljudstvom.

Revni beraški deček je stopil kmalu potem k nekemu kmetu v bliž-njej vasi v službo, kjer je dalj časa pridno in pošteno služil ter si marsi-keri novčič prihranil. Bil je zeló varčen in ves zaslužek, kar ga je dobival v denarjih, pokladal je marljivo na obresti. Ko je bil dvajset let star, mor-al je v vojake. Težko se je ločil od svojega gospodarja, še teže pa od lju-bega Janezka, ki je med tem časom velik in verl mladeneč postal in s katerim sta si bila vedno največa prijatelja. Vsako nedeljo in praznik sta se obis-kovala in pridno prebirala knjige in druge podučne spise v svojem milem domačem jeziku. — V vojaškej službi se je revni nekdanji beraški deček veliko let tako vrlo in častno obnašal, da si je mnogo slave in časti pri-dobil. Ko se je na Laškem zeló viharen punt začel, bil je on še vedno v ces-sarskej službi in se je hrabro bojeval za dom in vladarja. Laškim puntarjem je stopal krepko na peté in se tako slavno obnašal, da so ga presvitli naš cesar ovenčali z mnogimi častnimi znamenji. Toda iz te hude bitke s sov-ražnimi Lahi ni ga bilo več nazaj. Padel je v kervavem boji 23. marca leta 1849 v 42. letu svoje starosti. Vse svoje obilno imetje je volil, preden se je podal v nevarni kervavi boj, svojemu nekdanjemu prijatelju Janezu, kateri ga je še kot otroka hude lakote rešil. Njegovo precej zdatno premoženje v denarjih je dobro došlo poštenemu in bogoljubnemu posestniku Janezu, ki je dostikrat pripovedoval to zgodbo svojim otrokom ter je opominjal, da naj molijo za blagega dobrotnika, kateri že davno počiva v hladnem grobu, kte-rega mu je skopala slava in nad katerem še vedno zelení lep venec hrabrega njegovega junaštva.

Naj dar bo še tak' majhen

Ki revežem ga daš,

Obilne so obresti,

Ki je po njem imaš.

Ivan Tomšič.